

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 5. august 2016
(OR. en)

5368/2/16
REV 2

Institutsioonidevaheline
dokument:
2015/0073 (NLE)

COTRA 3
CDN 3

SEADUSANDLIKUD AKTID JA MUUD DOKUMENDID

Teema: Ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Kanada
vaheline strateegilise partnerluse leping

ÜHELT POOLT EUROOPA LIIDU JA
SELLE LIIKMESRIIKIDE NING
TEISELT POOLT KANADA VAHELINE
STRATEEGILISE PARTNERLUSE LEPING

PREAMBUL

EUROOPA LIIT, edaspidi „liit”,

ning

BELGIA KUNINGRIIK,

BULGAARIA VABARIIK,

TŠEHHI VABARIIK,

TAANI KUNINGRIIK,

SAKSAMAA LIITVABARIIK,

EESTI VABARIIK,

IIRIMAA,

KREEKA VABARIIK,

HISPAANIA KUNINGRIIK,

PRANTSUSE VABARIIK,

HORVAATIA VABARIIK,

ITAALIA VABARIIK,

KÜPROSE VABARIIK,

LÄTI VABARIIK,

LEEDU VABARIIK,

LUKSEMBURGI SUURHERTSOGIRIIK,

UNGARI,

MALTA VABARIIK,

MADALMAADE KUNINGRIIK,

AUSTRIA VABARIIK,

POOLA VABARIIK,

PORTUGALI VABARIIK,

RUMEENIA,

SLOVEENIA VABARIIK,

SLOVAKI VABARIIK,

SOOME VABARIIK,

ROOTSI KUNINGRIIK,

SUURBRITANNIA JA PÕHJA-IIRI ÜHENDKUNINGRIIK,

kes on Euroopa Liidu lepingu ja Euroopa Liidu toimimise lepingu osalised, edaspidi „liikmesriigid”,

ühelt poolt ning

KANADA

teiselt poolt,

edaspidi koos „lepinguosalised”,

AJENDATUNA Euroopa ja Kanada elanike pikaajalisest sõprusest, mis on kujunenud tänu ulatuslikele ajaloo-, kultuuri-, poliitilistele ja majandussidemetele,

VÕTTES ARVESSE suuri samme, mis on astunud pärast 1976. aasta Euroopa ühenduste ja Kanada vahelise kaubandus- ja majanduskoostöö raamlepingut, 1990. aasta deklaratsiooni Atlandi-üleste suhete kohta Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning Kanada vahel, 1996. aasta ühist poliitilist deklaratsiooni Kanada-ELi suhete kohta ja ELi-Kanada ühist tegevuskava, ELi-Kanada 2004. aasta partnerluskava ning Euroopa Liidu ja Kanada vahelist 2005. aasta lepingut, millega kehtestatakse raamistik Kanada osalemiseks Euroopa Liidu kriisiohjamisoperatsioonides,

KINNITADES VEEL KORD oma kindlat otsust austada demokraatia põhimõtteid ja inimõigusi, nagu need on sätestatud inimõiguste ülddeklaratsioonis,

JAGADES seisukohta, et massihävitusrelvade levik kujutab endast suurt ohtu rahvusvahelisele julgeolekule,

TOETUDES oma pikaajalisele traditsioonile teha rahvusvaheliste rahu ja julgeoleku põhimõtete ning õigusriigi põhimõtte edendamisel koostööd,

KINNITADES VEEL KORD oma valmisolekut võidelda kahe- ja mitmepoolsete kanalite kaudu terrorismi ja organiseeritud kuritegevuse vastu,

JAGADES pühendumust vähendada vaesust, edendada kaasavat majanduskasvu ja abistada arenguriike majanduslike ja poliitiliste reformide poole liikumisel tehtavates jõupingutustes,

TUNNISTADES oma soovi edendada säästvat arengut majandus-, sotsiaal- ja keskkonnavaldkonnas,

TUNDES uhkust oma kodanike rohkete kontaktide üle üksikisikute tasandil ja selle üle, et ollakse pühendunud kultuuri väljendusvormide mitmekesisuse kaitsmisele ja edendamisele,

TUNNISTADES, et tõhusad mitmepoolsed organisatsioonid võivad mängida olulist rolli üleilmsete küsimuste ja probleemide valdkonnas tehtava koostöö edendamisel ja heade tulemuste saavutamisel,

OLLES TEADLIKUD oma dünaamilistest kaubandus- ja investeerimissuhetest, mida laiaulatusliku majandus- ja kaubanduslepingu tulemusliku rakendamise kaudu veelgi tugevdatakse,

TULETADES MEELDE, et käesoleva lepingu sätted, mis kuuluvad Euroopa Liidu toimimise lepingu III osa V jaotise reguleerimisalasse, on Ühendkuningriigi ja Iirimaa suhtes siduvad kui eraldiseisvate lepinguosaliste, mitte kui Euroopa Liidu liikmesriikide suhtes, välja arvatud juhul, kui Euroopa Liit ja Ühendkuningriik ja/või Iirimaa on teatanud Kanadale ühiselt, et leping on Ühendkuningriigi või Iirimaa suhtes siduv, sest neid käsitatakse Euroopa Liidu osana kooskõlas Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolliga nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes). Kui Ühendkuningriik ja/või Iirimaa enam ei soovi, et leping oleks tema/nende kui Euroopa Liidu osa suhtes siduv kooskõlas protokolliga nr 21 artikliga 4a, teatab Euroopa Liit koos Ühendkuningriigi ja/või Iirimaaga Kanadale viivitamata sellisest seisukoha muutusest ning sellisel juhul on leping nende suhtes siduv kui eraldiseisvate lepinguosaliste suhtes. Sama kehtib Taani suhtes kooskõlas nimetatud aluslepingutele lisatud Taani seisukohta käsitleva protokolliga,

TUNNISTADES, et Euroopa Liidus on pärast Lissaboni lepingu jõustumist toimunud institutsioonilised muutused,

KINNITADES oma staatust strateegiliste partneritena ja oma valmisolekut tõhustada veelgi oma suhteid ja rahvusvahelist koostööd ning viia need kõrgemale tasandile, toetudes vastastikule austusele ja dialoogile, et edendada ühiseid huve ja väärtusi,

OLLES VEENDUNUD, et seda koostööd tuleks kujundada järk-järgult ja pragmaatiliselt kooskõlas poliitika arenguga,

ON KOKKU LEPPINUD JÄRGMISES:

I JAOTIS

KOOSTÖÖ ALUS

ARTIKKEL 1

Üldpõhimõtted

1. Lepinguosalised väljendavad oma toetust ühistele põhimõtetele, mis on sätestatud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirjas.
2. Lepinguosalised peavad silmas oma strateegilisi suhteid ja püüavad suurendada sidusust kahepoolisel, piirkondlikul ja mitmepoolsel tasandil tehtava koostöö arendamisel.
3. Lepinguosalised rakendavad käesolevat lepingut, lähtudes ühistest väärtustest ning dialoogi, vastastikuse austuse, võrdse partnerluse, mitmepoolsuse, üksmeele ja rahvusvahelise õiguse austamise põhimõtetest.

II JAOTIS

INIMÕIGUSED, PÕHIVABADUSED, DEMOKRAATIA JA ÕIGUSRIIGI PÕHIMÕTE

ARTIKKEL 2

Demokraatia põhimõtete, inimõiguste ja põhivabaduste austamine ja edendamine

1. Demokraatia põhimõtete, inimõiguste ja põhivabaduste austamine, nagu on sätestatud inimõiguste ülddeklaratsioonis, olemasolevates rahvusvahelistes inimõigustealastes lepingutes ja muudes õiguslikult siduvates instrumentides, mille osalised liit või liikmesriigid ja Kanada on, on aluseks lepinguosaliste riiklikule ja rahvusvahelisele poliitikale ning moodustab käesoleva lepingu olulise osa.
2. Lepinguosalised teevad jõupingutusi, et teha koostööd ja austada neid õigusi ja põhimõtteid oma poliitikas, ning kutsuvad teisi riike üles liituma kõnealuste rahvusvaheliste inimõigustealaste lepingute ja õiguslikult siduvate instrumentidega ning rakendama oma inimõigustealaseid kohustusi.
3. Lepinguosalised on pühendunud demokraatia, sealhulgas vabade ja õiglaste valimiste edendamisele kooskõlas rahvusvaheliste nõuetega. Lepinguosalised teavitavad teineteist oma valimisvaatlusmissioonidest ja kutsuvad teineteist üles asjakohasel juhul nendes osalema.

4. Lepinguosaliselised tunnistavad, kui tähtis on õigusriigi põhimõtte inimõiguste kaitsmise ja valitsusasutuste tõhusa toimimise jaoks demokraatlikus riigis. See hõlmab sõltumatu kohtusüsteemi olemasolu, võrdsust seaduse ees, õigust õiglasele kohtumenetlusele ja üksikisikute juurdepääsu tõhusale õiguskaitsele.

III JAOTIS

RAHVUSVAHELINE RAHU JA JULGEOLEK NING TÕHUS MITMEPOOLSUS

ARTIKKEL 3

Massihävitusrelvad

1. Lepinguosaliselised on seisukohal, et massihävitusrelvade ja nende kandevahendite levik riiklike ja valitsusväliste osalejate hulgas on üks tõsisemaid ohte rahvusvahelisele stabiilsusele ja julgeolekule.

2. Lepinguosaliselised lepivad seepärast kokku, et teevad koostööd ja annavad oma panuse massihävitusrelvade ja nende kandevahendite leviku tõkestamise heaks, tagades desarmeerimist ja massihävitusrelvade leviku tõkestamist käsitlevate rahvusvaheliste kokkulepete ning ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide kohaste kohustuste täieliku täitmise ja rakendamise. Lisaks jätkavad lepinguosaliselised asjakohasel juhul koostööd, et toetada leviku tõkestamiseks tehtavaid jõupingutusi sellistes ekspordikontrolli süsteemides osalemise kaudu, mille osaliselised nad mõlemad on. Lepinguosaliselised lepivad kokku, et käesolev säte on käesoleva lepingu oluline osa.

3. Lepinguosaliselised lepivad kokku, et teevad koostööd massihävitusrelvade ja nende kandevahendite leviku tõkestamiseks ning aitavad sellele kaasa järgmiselt:

- a) astuvad asjakohasel juhul samme, et kõigile asjaomastele desarmeerimist ja massihävitusrelvade leviku tõkestamist käsitlevatele rahvusvahelistele lepingutele alla kirjutada, need ratifitseerida või nendega ühineda ning et rakendada täielikult kõik selliste lepingute kohased kohustused, mille osaliselised nad on, ja kutsuda teisi riike üles nende lepingutega ühinema;
- b) rakendavad tõhusat riiklikku ekspordikontrolli süsteemi massihävitusrelvadega seotud kaupade ekspordi kontrollimiseks ning ebaseadusliku vahendamise ja transiidi tõkestamiseks, sealhulgas massihävitusrelvadega seotud kahese kasutusega tehnoloogia lõppkasutuse jälgimiseks, ning kehtestavad tõhusad karistused ekspordikontrolli normide rikkumise eest;

c) võitlevad keemia-, bioloogiliste ja toksiinrelvade leviku vastu. Lepinguosalised lepivad kokku, et teevad koostööd asjaomastel foorumitel, et edendada rahvusvaheliste konventsioonidega üleilmse ühinemise väljavaateid, sealhulgas keemiarelvade keelustamise konventsiooniga (keemiarelvade väljatöötamise, tootmise, varumise ja kasutamise keelustamise ning nende hävitamise konventsioon) ning bioloogiliste ja toksiinrelvade konventsiooniga (bakterioloogiliste (bioloogiliste) ja toksiinrelvade täiustamist, tootmist ja varumist keelustav ning nende hävitamist nõudev konventsioon).

4. Lepinguosalised lepivad kokku, et korraldavad korrapäraselt ELi ja Kanada kõrgema tasandi kohtumisi, et vahetada arvamusi selle kohta, kuidas edendada koostööd mitmes desarmeerimist ja massihävitusrelvade leviku tõkestamist puudutavas küsimuses.

ARTIKKEL 4

Väike- ja kergrelvad

1. Lepinguosalised tunnistavad, et väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona ebaseaduslik tootmine, vedamine ja levitamine ning nende ülemäärane kokkukogumine, puudulik haldamine, ladude ebapiisav turvamine ja kontrollimatu levik on endiselt tõsine oht rahule ja rahvusvahelisele julgeolekule.

2. Lepinguosalised lepivad kokku, et täidavad oma kohustust tegeleda väike- ja kergrelvade, sealhulgas nende laskemoona ebaseadusliku kaubanduse probleemiga asjakohaste rahvusvaheliste instrumentide raames, sealhulgas väike- ja kergrelvade ebaseadusliku kaubanduse kõigi aspektide ennetamist, tõkestamist ja likvideerimist käsitleva ÜRO tegevuskava ning ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonidest tulenevate kohustuste raames.

3. Lepinguosalisid teevad jõupingutusi, et võtta meetmeid tegelemaks väike- ja kergrelvade ebaseadusliku kaubanduse probleemiga, ning püüavad tagada koordineerituse, täiendavuse ja sünergia jõupingutustes, mida nad teevad ühiselt selleks, et aidata teistel riikidel tegeleda väike- ja kergrelvade ning laskemoona ebaseadusliku kaubanduse probleemiga asjakohasel juhul maailma, piirkonna ja riigi tasandil.

ARTIKKEL 5

Rahvusvaheline Kriminaalkohus

1. Lepinguosalisid kinnitavad, et kõige raskemad rahvusvahelisele üldsusele muret tekitavad kuriteod ei tohi jääda karistamata ning et tulemuslik süüdistuse esitamine tuleb tagada riiklike meetmete võtmise ja rahvusvahelise, sealhulgas Rahvusvahelise Kriminaalkohtuga tehtava koostöö tõhustamise abil.

2. Lepinguosalisid on mõlemad pühendunud Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuudi universaalse ratifitseerimise või sellega ühinemise edendamisele ning selle suunas töötamisele, et Rahvusvahelise Kriminaalkohtu osalisriigid rakendaksid statuuti oma riigis tõhusalt.

ARTIKKEL 6

Koostöö terrorismivastases võitluses

1. Lepinguosalisel tunnistavad, et võitlus terrorismi vastu on ühine prioriteet, ja rõhutavad, et terrorismi vastu võideldes tuleb austada õigusriigi põhimõtet, rahvusvahelist õigust, eriti ÜRO põhikirja ja ÜRO Julgeolekunõukogu asjakohaseid resolutsioone, inimõigusi, rahvusvahelist pagulasõigust, humanitaarõigust ja põhivabadusi.
2. Lepinguosalisel korraldavad terrorismivastase võitluse teemalisi kõrgetasemelisi konsultatsioone ja sihtotstarbelisi kohtumisi, et edendada võimaluse korral terrorismivastase võitlusega seotud tulemuslikku ühist operatiivtegevust ja koostöömehhanisme. See hõlmab terroristide loetelude kohta korrapäraselt teabe jagamist, vägivaldsete ekstremistlike strateegiate vastu võitlemist ja lähenemisviise, et tegeleda terrorismivastases võitluses esile kerkivate küsimustega.
3. Lepinguosalisel on mõlemad pühendunud ÜRO juhtimisel terrorismi vastu võitlemist käsitleva tervikliku rahvusvahelise lähenemisviisi edendamisele. Lepinguosalisel teevad jõupingutusi eelkõige selleks, et teha koostööd eesmärgiga suurendada selles valdkonnas rahvusvahelist üksmeelt, edendamaks asjakohasel juhul ÜRO ülemaailmse terrorismivastase võitluse strateegia ja ÜRO Julgeolekunõukogu asjakohaste resolutsioonide täielikku rakendamist.
4. Lepinguosalisel teevad jätkuvalt tihedalt koostööd ülemaailmse terrorismivastase võitluse foorumi ja selle töörühmade raames.

5. Lepinguosalised lähtuvad rahvusvahelistest soovitudest, mille on esitanud rahapesuvastane töökond eesmärgiga võidelda terrorismi rahastamise vastu.

6. Lepinguosalised töötavad asjakohasel juhul jätkuvalt koos selle nimel, et suurendada teiste riikide terrorismivastase võitluse alast suutlikkust eesmärgiga tõkestada ja tuvastada terroristlikku tegevust ning sellele reageerida.

ARTIKKEL 7

Koostöö rahvusvahelise rahu ja stabiilsuse edendamisel

Selleks et teha edusamme seoses ühiste huvidega, mis puudutavad rahvusvahelise rahu ja julgeoleku ning tõhusate mitmepoolsete institutsioonide ja poliitikameetmete edendamist, teevad lepinguosalised järgmist:

- a) teevad jätkuvalt jõupingutusi, et parandada veelgi Atlandi-ülest julgeolekut, võttes arvesse Euroopa ja Põhja-Ameerika vahelise Atlandi-ülese julgeoleku struktuuri keskset rolli;
- b) tugevdavad ühiseid jõupingutusi, et toetada kriisiohjamist ja suutlikkuse suurendamist, ning tõhustavad veelgi koostööd selles valdkonnas, sealhulgas ELi operatsioonide ja missioonide osas. Lepinguosalised teevad jõupingutusi, et hõlbustada kõnealustes tegevustes osalemist muu hulgas varaste konsultatsioonide ja kavandamise kohta teabe jagamise kaudu, kui lepinguosalised seda asjakohaseks peavad.

ARTIKKEL 8

Koostöö mitmepoolsete, piirkondlike ja rahvusvaheliste foorumite ja organisatsioonide tasandil

1. Lepinguosalisel on mõlemad pühendunud mitmepoolsusele ja jõupingutustele, mille eesmärk on piirkondlike ja rahvusvaheliste foorumite ja organisatsioonide – näiteks ÜRO ja selle spetsialiseeritud organisatsioonid ja asutused, Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD), Põhja-Atlandi Leping Organisatsioon (NATO), Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioon (OSCE) – ning muude mitmepoolsete foorumite tõhususe parandamine.
2. Lepinguosalisel kasutavad mitmepoolsete foorumite tõhusaid konsulteerimismehhanisme. ÜROs loovad lepinguosalisel lisaks inimõiguste ja demokraatia valdkonnas peetavatele dialoogidele alalised konsulteerimismehhanismid Inimõiguste Nõukogus, ÜRO Peaassamblees ja ÜRO büroodes Viinis ning asjakohasel juhul ka mujal, nagu lepinguosalisel kokku lepivad.
3. Lepinguosalisel püüavad ka konsulteerida valimiste üle, et tagada tõhus esindatus mitmepoolsetes organisatsioonides.

IV JAOTIS

MAJANDUSLIK JA SÄÄSTEV ARENG

ARTIKKEL 9

Dialoog ja juhtroll maailmas majandusküsimustes

Lepinguosalised tunnistavad, et jätkusuutlik üleilmastumine ja suurem heaolu on võimalik saavutada ainult sellise avatud maailmamajanduse kaudu, mille aluseks on turupõhimõtted, tõhusad õigusnormid ja tugevad ülemaailmsed institutsioonid, ning nad teevad jõupingutusi, et

- a) võtta juhtroll usaldusväärse majanduspoliitika ja ettevaatliku finantsjuhtimise edendamisel nii oma territooriumil kui ka piirkondliku ja rahvusvahelise tegevuse kaudu;
- b) pidada korrapäraselt kõrgema tasandi poliitilist dialoogi makromajanduslikes küsimustes, muu hulgas asjakohasel juhul ka keskpankade esindajatega, et teha vastastikust huvi pakkuvates küsimustes koostööd;
- c) edendada selliste mitmepoolsete organisatsioonide ja foorumite tasandil, milles lepinguosalised osalevad, näiteks OECD, G7, G20, Rahvusvaheline Valuutafond (IMF), Maailmapank ja Maailma Kaubandusorganisatsioon (WTO), asjakohasel juhul õigeaegset ja tulemuslikku dialoogi ja koostööd ühistes huvides olevates üleilmsetes majandusküsimustes.

ARTIKKEL 10

Vabakaubanduse edendamine ja investeringute suurendamine

1. Lepinguosaliselised teevad koostööd, et edendada omavahelise kaubanduse ja investeerimise jätkusuutlikku kasvu ja arengut, mis oleks neile mõlemale kasulik ja nagu on ette nähtud laiaulatusliku majandus- ja kaubanduslepinguga.
2. Lepinguosaliselised teevad jõupingutusi, et teha koostööd tugevdamiseks veelgi WTOd, mis on kõige tõhusam tugeva, kaasava ja reguleeritud üleilmse kaubandussüsteemi raamistik.
3. Lepinguosaliselised teevad jätkuvalt tollikoostööd.

ARTIKKEL 11

Koostöö maksunduses

Selleks et tugevdada ja arendada majanduskoostööd, järgivad ja rakendavad lepinguosaliselised hea maksuhaldustava põhimõtteid: läbipaistvus, teabevahetus ja kahjulike maksutavade vältimine OECD kahjulike maksutavade foorumi ja liidu äriühingute maksustamise käitumisjuhendi raames, kui need on kohaldatavad. Lepinguosaliselised töötavad koos selle nimel, et edendada ja parandada kõnealuste põhimõtete rahvusvahelist rakendamist.

ARTIKKEL 12

Säästev areng

1. Lepinguosaliselised kinnitavad veel kord on pühendumust rahuldada praeguseid vajadusi, seadmata ohtu tulevaste põlvkondade vajadusi. Nad tunnistavad, et selleks, et olla pikas perspektiivis elujõuline, peaks majanduskasv olema kooskõlas säästva arengu põhimõtetega.
2. Lepinguosaliselised edendavad ka edaspidi ressursside vastutustundlikku ja tõhusat kasutamist ning suurendavad teadlikkust keskkonnakahjude majanduslikust ja sotsiaalsest hinnast ja inimeste heaolule avalduvast mõjust.
3. Lepinguosaliselised toetavad jätkuvalt jõupingutusi säästva arengu edendamiseks, kasutades dialoogi, parimate tavade jagamist, head valitsemistava ja usaldusväärset finantsjuhtimist.
4. Lepinguosalistel on ühine eesmärk vähendada vaesust ja toetada kaasavat majanduslikku arengut kõikjal maailmas ning nad teevad jõupingutusi, et töötada võimaluse korral selle sihi saavutamiseks üheskoos.
5. Seepärast loovad lepinguosaliselised korrapärase poliitilise dialoogi arengukoostöö valdkonnas, et parandada poliitika koordineerimist ühistes huvides olevates küsimustes ja suurendada arengukoostöö kvaliteeti ja tulemuslikkust kooskõlas abi tõhususe rahvusvaheliselt tunnustatud põhimõtetega. Lepinguosaliselised töötavad koos selle nimel, et suurendada vastutust ja läbipaistvust eesmärgiga parandada arengutulemusi, ning tunnistavad, kui tähtis on kaasata arengukoostöösse eri osalejaid, sealhulgas erasektor ja kodanikuühiskond.

6. Lepinguosalisised tunnistavad, et energiasektor on majandusliku heaolu ning rahvusvahelise rahu ja stabiilsuse jaoks oluline. Nad on nõus, et vaja on energiavarustust parandada ja mitmekesistada, edendada innovatsiooni ja suurendada energiatõhusust, et parandada energiaga seotud võimalusi ja energiasjulgeolekut ning edendada säästvat ja taskukohast energiat. Lepinguosalisised peavad kõrgetasemelist energiateemalist dialoogi ja jätkavad kahe- ja mitmepoolsete vahendite kaudu koostöö tegemist, et toetada avatud ja konkurentsivõimelisi turge, jagada parimaid tavasid, edendada teaduspõhist, läbipaistvat reguleerimist ja arutada energiaküsimustes koostöö tegemise valdkondade üle.
7. Lepinguosalisised peavad väga oluliseks keskkonna kaitsmist ja säilitamist ning tunnistavad, et selleks, et keskkond säiliks tulevaste põlvkondade jaoks, on vaja rangeid keskkonnakaitsenõudeid.
8. Lepinguosalisised tunnistavad üleilmset kliimamuutuste ohtu ja vajadust võtta heitkoguste vähendamiseks viivitamatult uusi meetmeid, et stabiliseerida atmosfääris kasvuhoonegaaside kontsentratsioon tasemel, mis hoiaks ära inimtegevusest tulenevad ohtlikud kliimasüsteemi häired. Eelkõige on neil ühine eesmärk leida kliimamuutuste mõju leevendamiseks ja nendega kohanemiseks innovatiivseid lahendusi. Lepinguosalisised tunnistavad, et kõnealune väljakutse on ülemaailmset laadi, ja toetavad jätkuvalt rahvusvahelisi jõupingutusi, et liikuda ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni raames õiglase, tõhusa, tervikliku ja reguleeritud režiimi suunas, mida kohaldatakse konventsiooni kõigi osaliste suhtes, muu hulgas tehakse koostööd Pariisi kokkuleppega edasiliikumiseks.
9. Lepinguosalisised peavad keskkonda ja kliimamuutusi käsitlevaid kõrgetasemelisi dialooge, et jagada parimaid tavasid ja edendada kliimamuutuste valdkonnas ja muudes keskkonnakaitsega seotud küsimustes tulemuslikku ja kaasavat koostööd.

10. Lepinguosalisised tunnistavad, et eelkõige üleilmastumise ja demograafiliste muutuste kontekstis on tööhõive, sotsiaalküsimuste ja inimväärse töö valdkonnas väga tähtsad kahe- või mitmepoolsel tasandil toimuv dialoog ja koostöö. Lepinguosalisised teevad jõupingutusi, et edendada tööhõive- ja sotsiaalküsimustes tehtavat koostööd ning teabe ja kogemuste vahetamist. Lisaks kinnitavad lepinguosalisised, et austavad, edendavad ja rakendavad rahvusvaheliselt tunnustatud tööõiguse norme, mida nad on kohustunud järgima, näiteks Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 1998. aasta deklaratsiooni aluspõhimõtete ja -õiguste kohta tööl ning selle järelmeetmeid.

ARTIKKEL 13

Dialoog muudes vastastikust huvi pakkuvates valdkondades

Tunnistades oma ühist kohustust süvendada ja laiendada oma pikaajalist tegevust ja pidades silmas tehtavat koostööd, teevad lepinguosalisised jõupingutusi, et edendada asjaomastel kahe- ja mitmepoolsetel foorumitel ekspertidevahelist dialoogi ja parimate tavade jagamist vastastikust huvi pakkuvates poliitikavaldkondades. Valdkonnad on muu hulgas järgmised: põllumajandus, kalandus, rahvusvaheline ookeani- ja merenduspoliitika, maaelu areng, rahvusvaheline transport, tööhõive ja polaarpiirkondade küsimused, sealhulgas teadus ja tehnoloogia. Asjakohasel juhul võib see hõlmata seadusandlikke, reguleerimis- ja haldustavasid ning otsustusprotsessi puudutavat suhtlust.

ARTIKKEL 14

Kodanike heaolu

1. Tunnistades, kui oluline on dialoogi ja koostöö laiendamine ja süvendamine paljudes küsimustes, mis mõjutavad nende kodanike ja laiema ülemaailmse üldsuse heaolu, julgustavad ja soodustavad lepinguosalisel dialoogi pidamist, konsulteerimist ja võimaluse korral koostöö tegemist olemasolevates ja tekkivates vastastikust huvi pakkuvates küsimustes, mis mõjutavad kodanike heaolu.
2. Lepinguosalisel tunnustavad tarbijakaitse olulisust ja julgustavad selles valdkonnas teabe ja parimate tavade jagamist.
3. Lepinguosalisel kutsuvad üles tegema vastastikku koostööd ja vahetama teavet üleilmsete tervishoiuküsimuste ning rahvatervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja nendele reageerimise kohta.

ARTIKKEL 15

Koostöö teadmiste, teadusuuringute, innovatsiooni ja kommunikatsioonitehnoloogia valdkonnas

1. Pidades silmas, kui olulised on üleilmsete probleemidega tegelemisel uued teadmised, toetavad lepinguosalisel ka edaspidi koostööd teaduse, tehnoloogia, teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas.

2. Tunnistades, et info- ja kommunikatsioonitehnoloogia on tänapäeval elu ja sotsiaal-majandusliku arengu oluline osa, teevad lepinguosalisel jõupingutusi, et teha asjakohasel juhul selle valdkonna riikliku, piirkondliku ja rahvusvahelise poliitika alast koostööd ja vahetada sellekohaseid arvamusi.
3. Tunnistades, et interneti turvalisus ja stabiilsus ning samas põhiõiguste ja -vabaduste täielik austamine on üleilme väljakutse, teevad lepinguosalisel jõupingutusi, et teha kahe- ja mitmepoolsel tasandil dialoogi ja eksperditeadmiste jagamise kaudu koostööd.
4. Lepinguosalisel tunnistavad, et sotsiaal-majanduslike, keskkonna- ja rahvusvahelise poliitika eesmärkide saavutamiseks on üha olulisem kosmoseside süsteemide kasutamine. Lepinguosalisel tihendavad jätkuvalt koostööd kosmosevarade arendamisel ja kasutamisel, et toetada kodanikke, ettevõtjaid ja valitsusorganisatsioone.
5. Lepinguosalisel teevad jõupingutusi, et jätkata koostööd statistika valdkonnas, keskendudes eelkõige parimate tavade ja tegevuspõhimõtete jagamise aktiivsele edendamisele.

ARTIKKEL 16

Kultuuri väljendusvormide mitmekesisuse, hariduse ja noorte ning inimestevaheliste kontaktide toetamine

1. Lepinguosalisel on uhked pikaajaliste kultuuri-, keele- ja traditsioonidega seotud sidemete üle, mis on neil aidanud üksteist mõista. Atlandi-ülesed sidemed on olemas valitsemissektori ja ühiskonna kõigil tasanditel ning kõnealustel suhetel on Kanada ja Euroopa ühiskonnas märkimisväärne mõju. Lepinguosalisel teevad jõupingutusi, et edendada neid sidemeid ja leida uusi võimalusi suhete soodustamiseks inimestevaheliste kontaktide kaudu. Lepinguosalisel teevad jõupingutusi kasutamaks mõttevahetust, mis toimub noori ning muid majandus- ja sotsiaalpartnereid ühendavate valitsusväliste organisatsioonide ja eksperdirühmade kaudu, et laiendada ja süvendada neid suhteid ning saada ühiste probleemide lahendamiseks uusi ideid.
2. Tunnistades, et aastate jooksul on nende vahel kujunenud ulatuslikud akadeemilised, haridus-, spordi-, kultuuri- ja turismialased ning noorte liikuvusega seotud suhted, toetavad ja julgustavad lepinguosalisel jätkuvat koostööd nende sidemete laiendamiseks, kui see on asjakohane.
3. Lepinguosalisel teevad jõupingutusi kultuuri väljendusvormide mitmekesisuse edendamiseks, muu hulgas asjakohasel juhul UNESCO 2005. aasta kultuuri väljendusvormide mitmekesisuse kaitse ja edendamise konventsiooni põhimõtete ja eesmärkide edendamise kaudu.
4. Lepinguosalisel teevad jõupingutusi, et julgustada ja hõlbustada vastavalt vajadusele mõttevahetust, koostööd ja dialoogi oma kultuuriasutuste ja kõnealuse sektori spetsialistide vahel.

ARTIKKEL 17

Katastroofidele vastupanu võime ja hädaolukordade ohjamine

Selleks et minimeerida loodus- ja inimtegevusest tingitud õnnetuste mõju ja suurendada ühiskonna ja taristu vastupanuvõimet, kinnitavad lepinguosalised, et nad on mõlemad pühendunud ennetus-, valmisoleku-, reageerimis- ja taastamismeetmete edendamisele, muu hulgas asjakohasel juhul kahe- ja mitmepoolsel tasandil tehtava koostöö kaudu.

V JAOTIS

ÕIGUS, VABADUS JA TURVALISUS

ARTIKKEL 18

Õiguslane koostöö

1. Kriminaalasjades tehtava õiguslase koostöö valdkonnas püüavad lepinguosalised tõhustada vastastikuse õigusabi ja väljaandmise valdkonnas rahvusvaheliste lepingute alusel juba tehtavat koostööd. Lisaks püüavad lepinguosalised oma volituste ja pädevuse piires tugevdada olemaolevaid mehhanisme ja kaaluvad asjakohasel juhul uute mehhanismide väljatöötamist, et soodustada selles valdkonnas rahvusvahelist koostööd. See hõlmab asjakohasel juhul asjaomaste rahvusvaheliste õigusaktidega ühinemist ja nende rakendamist ning tihedamat koostööd Eurojustiga.

2. Lepinguosalised arendavad asjakohasel juhul ja oma pädevuse piires tsiviil- ja kaubandusajades tehtavat õiguslast koostööd, eelkõige seoses tsiviilasjades tehtavat õiguslast koostööd käsitlevate mitmepoolsete konventsioonide, sealhulgas rahvusvahelise õiguslase koostöö ja kohtuvaidluste ning lastekaitse valdkonna Haagi rahvusvahelise eraõiguse konverentsi konventsioonide üle läbirääkimiste pidamise, nende ratifitseerimise ja rakendamisega.

ARTIKKEL 19

Koostöö võitluses ebaseaduslike uimastitega

1. Lepinguosalised teevad oma volituste ja pädevuse piires koostööd, et tagada uimastiküsimusi käsitlev tasakaalustatud ja integreeritud lähenemisviis. Lepinguosalised teevad jõupingutusi, et

- tugevdada ebaseaduslike uimastite vastu võitlemise struktuure;
- vähendada ebaseaduslike uimastite pakkumist, salakaubavedu ja nõudlust;
- tegeleda ebaseaduslike uimastite kuritarvitamise tagajärgedega tervisele ja ühiskonnale ning
- suurendada niipalju kui võimalik nende struktuuride tõhusust, mille eesmärk on ära hoida keemiliste lähteainete ümbersuunamine narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ebaseaduslikule valmistamisele.

2. Lepinguosalised teevad nende eesmärkide saavutamiseks koostööd, muu hulgas koordineerides võimaluse korral oma tehnilise abi programme ja kutsudes riike, kes ei ole seda veel teinud, üles ratifitseerima ja rakendama olemasolevaid rahvusvahelisi uimastikontrolli konventsioone, mille osalised liit või liikmesriigid ja Kanada on. Lepinguosalised toetuvad oma tegevuses üldtunnustatud põhimõtetele kooskõlas asjaomaste rahvusvaheliste uimastikontrolli konventsioonidega ja järgivad üldeesmärke, mis on ette nähtud ÜRO 2009. aasta poliitilises deklaratsioonis ja tegevuskavas rahvusvahelise koostöö kohta, mis on suunatud integreeritud ja tasakaalustatud strateegia väljatöötamisele ülemaailmse uimastiprobleemiga võitlemiseks.

ARTIKKEL 20

Õiguskaitsekoostöö ning võitlus organiseeritud kuritegevuse ja korruptsiooniga

1. Lepinguosalised on pühendunud organiseeritud, majandus- ja finantskuritegevuse, korruptsiooni, võltsimise, ebaseadusliku üle piiri toimetamise ja ebaseaduslike tehingute vastases võitluses koostöö tegemisele, täites vastastikuseid rahvusvahelisi kohustustusi selles valdkonnas, sealhulgas kohustust teha tulemuslikku koostööd korruptsiooni teel saadud vara ja vahendite tagasinõudmiseks.

2. Lepinguosalised kinnitavad, et on pühendunud õiguskaitsekoostöö arendamisele, muu hulgas jätkuva koostöö kaudu Europoliga.

3. Lisaks teevad lepinguosalised jõupingutusi, et teha rahvusvahelistel foorumitel koostööd, edendamaks asjakohasel juhul ÜRO riikidevahelise organiseeritud kuritegevuse vastase konventsiooni ja seda täiendavate protokollidega (mille osalised mõlemad lepinguosalised on) ühinemist ja nende rakendamist.
4. Lepinguosalised teevad jõupingutusi ka selleks, et edendada asjakohasel juhul ÜRO korruptsioonivastase konventsiooni rakendamist, muu hulgas kasutades tõhusat läbivaatamismehhanismi, võttes arvesse läbipaistvuse põhimõtteid ja kodanikuühiskonna osalust.

ARTIKKEL 21

Rahapesu ja terrorismi rahastamine

1. Lepinguosalised tunnistavad vajadust teha koostööd, et vältida oma finantssüsteemide kasutamist kuritegelikul viisil, sealhulgas uimastikaubanduse ja korruptsiooni teel saadud tulu pesemiseks, ning võidelda terrorismi rahastamise vastu. See koostöö hõlmab ka kuritegelikul viisil saadud vara või vahendite konfiskeerimist nende asjakohaste õigusraamistike ja seaduste piires.
2. Lepinguosalised vahetavad oma õigusraamistiku ja seaduste piires vastavalt vajadusele asjakohast teavet ning rakendavad rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu võitlemiseks asjakohaseid meetmeid, lähtudes rahapesuvastase töökonna soovitustest ja selles valdkonnas tegutsevate muude asjaomaste rahvusvaheliste asutuste vastuvõetud nõuetest.

ARTIKKEL 22

Küberkuritegevus

1. Lepinguosalisised tunnistavad, et küberkuritegevus on üleilmne probleem, millele tuleb reageerida maailma tasandil. Seetõttu tugevdavad lepinguosalisised koostööd, et tõkestada küberkuritegevust ja võidelda selle vastu kooskõlas oma õigusraamistiku ja seadustega, vahetades teavet ja praktilisi teadmisi. Lepinguosalisised teevad jõupingutusi, et töötada asjakohasel juhul üheskoos, et pakkuda muudele riikidele abi ja toetust selliste tõhusate seaduste, poliitika ja tavade väljatöötamisel, mis on mõeldud küberkuritegevuse tõkestamiseks ja selle vastu võitlemiseks.
2. Lepinguosalisised vahetavad oma õigusraamistiku ja seaduste piires asjakohasel juhul teavet sellistes valdkondades nagu küberkuritegude uurijate haridus ja koolitus, küberkuritegude uurimise korraldamine ja digitaalkriminalistika.

ARTIKKEL 23

Ränne, varjupaik ja piirihaldus

1. Lepinguosalisised kinnitavad veel kord, et on pühendunud oma õigus- ja haldusnormide raamistikus koostöö tegemisele ja arvamuste vahetamisele rände (sh seaduslik ränne, ebaseaduslik ränne, inimkaubandus, ränne ja areng), varjupaiga, integratsiooni, viisade ja piirihalduse valdkonnas.

2. Lepinguosalistel on ühine eesmärk: viisavaba reisimine liidu ja Kanada vahel kõigi nende kodanike jaoks. Lepinguosalistes töötavad koos ja teevad kõikvõimalikke jõupingutusi selle nimel, et võimalikult kiiresti saavutada olukord, kus kõik nende kehtiva passiga kodanikud saaksid nende territooriumide vahel viisavabalt reisida.
3. Lepinguosalistes lepivad kokku, et teevad koostööd ebaseadusliku rände vältimiseks ja kontrollimiseks. Sel eesmärgil
- a) võtab Kanada liikmesriigi taotluse korral täiendavate formaalsusteta tagasi iga oma kodaniku, kes viibib selle liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult, kui erilepinguga ei ole ette nähtud teisiti;
 - b) võtab iga liikmesriik Kanada taotluse korral täiendavate formaalsusteta tagasi iga oma kodaniku, kes viibib Kanada territooriumil ebaseaduslikult, kui erilepinguga ei ole ette nähtud teisiti;
 - c) väljastavad liikmesriigid ja Kanada oma kodanikele selleks eesmärgiks sobivad reisidokumendid;
 - d) teevad lepinguosalistes jõupingutusi, et alustada läbirääkimisi erilepingu üle, et sätestada tagasivõtmise kohustused, sealhulgas kohustused seoses kolmandate riikide ja kodakondsuseta isikute tagasivõtmisega.

ARTIKKEL 24

Konsulaarkaitse

1. Kanada võimaldab liidu kodanikele, kes on sellise liikmesriigi kodanikud, millel ei ole Kanadas kättesaadavat alalist esindust, mis tahes liikmesriigi diplomaatiliste ja konsulaarasutuste kaitset.
2. Liikmesriigid võimaldavad Kanada kodanikele iga sellise liikmesriigi territooriumil, kus Kanadal ei ole kättesaadavat alalist esindust, mis tahes muu Kanada määratud riigi diplomaatiliste ja konsulaarasutuste kaitset.
3. Lõigete 1 ja 2 eesmärk on loobuda teavitamise ja nõusoleku saamise nõuetest, mida võidakس muidu kohaldada, et liidu või Kanada kodanikke saaks esindada muu riik kui riik, mille kodanikud nad on.
4. Lepinguosalised vaatavad kord aastas läbi lõigete 1 ja 2 haldusliku toimimise.

ARTIKKEL 25

Isikuandmete kaitse

1. Lepinguosalisel tunnistavad isikuandmete kaitsmise vajadust ja teevad jõupingutusi, et teha koostööd rangete rahvusvaheliste nõuete edendamiseks.
2. Lepinguosalisel tunnistavad, et tähtis on kaitsta põhiõigusi ja -vabadusi, sealhulgas õigust eraelu puutumatusele seoses isikuandmete kaitsega. Seepärast kohustuvad lepinguosalisel oma õigus- ja haldusnormide raamistiku piires austama kohustusi, mille nad on seoses kõnealuste õigustega võtnud, sealhulgas terrorismi ja muude raskete rahvusvaheliste kuritegude, sealhulgas organiseeritud kuritegevuse tõkestamisel ja nende vastu võitlemisel.
3. Lepinguosalisel teevad oma õigus- ja haldusnormide raamistiku piires kahe- ja mitmepoolsel tasandil jätkuvalt isikuandmete kaitse valdkonnas koostööd, vastavalt vajadusele dialoogi ja eksperditeadmiste jagamise kaudu.

VI JAOTIS

POLIITILINE DIALOOG JA KONSULTEERIMISMEHCHANISMID

ARTIKKEL 26

Poliitiline dialoog

Lepinguosalised teevad jõupingutusi, et tugevdada dialoogi ja konsultatsioone tulemuslikul ja pragmaatilisel viisil eemärgiga toetada oma muutuvaid suhteid, arendada neid edasi ning edendada ühiseid huve ja väärtusi mitmepoolse tegevuse kaudu.

ARTIKKEL 27

Konsulteerimismehhanismid

1. Lepinguosalised peavad dialoogi olemasolevate kontaktide, mõttevahetuse ja konsultatsioonide kaudu, mis hõlmavad muu hulgas järgmist:
 - a) vaheldumisi liidus ja Kanadas kord aastas või vastavalt vastastikusele kokkuleppele toimuvad juhtide tasandi tippkohtumised;
 - b) kohtumised välisministrite tasandil;

- c) vastastikust huvi pakkuvaid poliitikaküsimusi käsitlevad konsultatsioonid ministrite tasandil;
- d) vastastikust huvi pakkuvaid küsimusi käsitlevad konsultatsioonid kõrgema tasandi ja töötasandi ametnikega või teabekoosolekud ja koostöö seoses olulise riikliku või rahvusvahelise arenguga;
- e) Euroopa Parlamendi ja Kanada parlamendi delegatsioonide vahetuste edendamine.

2. Ühine ministrite komitee

- a) Luuakse ühine ministrite komitee.
- b) Ühine ministrite komitee
 - i) vahetab välja Atlandi-ülese dialoogi;
 - ii) on juhitud Kanada välisministri ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja poolt;
 - iii) kohtub kord aastas või vastavalt vastastikusele kokkuleppele, kui olukord seda nõuab;
 - iv) võtab vastu oma tegevuskava, eeskirjad ja menetlused;
 - v) võtab mõlema lepinguosalise heakskiidul vastu otsuseid;

vi) saab ühiselt koostöökomiteelt aastaaruande, kus käsitletakse suhete seisu, ja esitab seonduvaid soovitusi ühise koostöökomitee töö kohta, sealhulgas seoses edaspidise koostöö uute valdkondadega ja käesoleva lepingu rakendamisest tulenevate vaidluste lahendamisega;

vii) koosneb lepinguosaliste esindajatest.

3. Ühine koostöökomitee

a) Lepinguosalised loovad ühise koostöökomitee.

b) Lepinguosalised tagavad, et ühine koostöökomitee

i) teeb ettepanekuid lepinguosaliste koostöö prioriteetide kohta;

ii) jälgib lepinguosaliste strateegiliste suhete arengut;

iii) vahetab arvamusi ja teeb ettepanekuid ühistes huvides olevates küsimustes;

iv) teeb ettepanekuid lepinguosalistevahelise tegevuse tõhususe, tulemuslikkuse ja sünergia suurendamiseks;

v) tagab käesoleva lepingu nõuetekohase toimimise;

- vi) nagu märgitud käesoleva artikli lõike 2 punkti b alapunktis vi, esitab ühisele ministrite komiteele suhete seisu kohta aastaaruande, mille lepinguosalisel avaldavad;
 - vii) tegeleb asjakohaselt iga küsimusega, mille lepinguosalisel talle käesoleva lepingu alusel esitavad;
 - viii) asutab allkomiteesid, kes abistavad teda tema ülesannete täitmisel. Allkomiteed ei tohiks aga dubleerida lepinguosaliste vahel sõlmitud muude lepingute alusel asutatud üksusi;
 - ix) hindab selliseid olukordi, mille puhul üks lepinguosaline leiab, et erilepinguga reguleerimata valdkonnas toimuv otsustusprotsess on tema huve kahjustatud või võib neid kahjustada.
- c) Lepinguosalisel tagavad, et ühine koostöökomitee kohtub kord aastas vaheldumisi liidus ja Kanadas; et ühise koostöökomitee erikoosolekuid peetakse ühe lepinguosalise taotlusel; et ühist koostöökomiteed juhivad üheskoos üks kõrgem ametnik Kanadast ja üks kõrgem ametnik liidust ning et ühine koostöökomitee otsustab oma pädevuse, samuti vaatlejate osalemise üle.
- d) Ühine koostöökomitee moodustatakse lepinguosaliste esindajatest, pöörates osalemise tasandite kindlaksmääramisel piisavalt tähelepanu tõhususele ja kokkuhoidlikkusele.
- e) Lepinguosalisel lepivad kokku, et ühine koostöökomitee võib taotleda, et lepinguosalistevaheliste kehtivate kahepoolsete lepingute alusel asutatud komiteed ja sarnased üksused annaksid ühisele koostöökomiteele lepinguosaliste suhete käimasoleva põhjaliku ülevaate andmise raames korrapäraselt värsket teavet oma tegevuse kohta.

ARTIKKEL 28

Kohustuste täitmine

1. Käesoleva lepingu kohase vastastikuse lugupidamise ja koostöö vaimus võtavad lepinguosaliselised lepingust tulenevate kohustuste täitmiseks vajalikke üld- või erimeetmeid.
2. Kui käesoleva lepingu rakendamisel või tõlgendamisel peaks tekkima küsimusi või erimeelsusi, teevad lepinguosaliselised suuremaid jõupingutusi, et konsulteerida ja teha koostööd eemärgiga lahendada need probleemid õigel ajal ja sõbralikult. Ühe lepinguosalise taotlusel antakse küsimuste või erimeelsuste lahendamine üle ühisele koostöökomiteele edasiseks arutamiseks ja uurimiseks. Lepinguosaliselised võivad üheskoos otsustada, et annavad need küsimused üle spetsiaalsetele allkomiteedele, kes annavad aru ühisele koostöökomiteele. Lepinguosaliselised tagavad, et ühine koostöökomitee või nimetatud allkomitee kohtub mõistliku ajavahemiku jooksul ja püüab lahendada käesoleva lepingu rakendamisel või tõlgendamisel tekkida võivaid erimeelsusi varase teabevahetuse, faktide, sealhulgas asjakohasel juhul spetsialistide nõuannete ja teaduslike tõendite põhjaliku uurimise ja tulemusliku dialoogi kaudu.
3. Kinnitades veel kord oma ühist pühendumust inimõigustele ja massihävitusrelvade leviku tõkestamisele, leiavad lepinguosaliselised, et artikli 2 lõikes 1 ja artikli 3 lõikes 2 kirjeldatud kohustuste eriti rasket ja olulist täitmata jätmist võidakse käsitada eriti kiireloomulise juhtumina. Lepinguosaliselised leiavad, et selleks, et olukorda käsitataks artikli 2 lõike 1 eriti raske ja olulise rikkumisena, peaks tegemist olema olukorraga, mille tõsidus ja laad on erakordsed, näiteks riigipöördega või raskete kuritegudega, mis ohustavad rahu ja rahvusvahelise üldsuse julgeolekut ja heaolu.

4. Kui kolmandas riigis esinevat olukorda võib tõsiduse ja laadi poolest käsitada võrdväärseks eriti kiireloomulise juhtumiga, teevad lepinguosaliselised jõupingutusi, et korraldada ühe lepinguosalise taotluse korral kiiresti konsultatsioonid eesmärgiga vahetada olukorra kohta arvamusi ja kaaluda võimalikke lahendusi.
5. Sellises ebatõenäolises ja ootamatus olukorras, kus ühe lepinguosalise territooriumil tekib eriti kiireloomuline juhtum, võib kumbki lepinguosaline pöörduda selle küsimusega ühise ministrite komitee poole. Ühine ministrite komitee võib nõuda, et ühine koostöökomitee korraldaks 15 päeva jooksul kiireloomulised konsultatsioonid. Lepinguosaliselised esitavad asjakohase teabe ja tõendid, mida on vaja olukorra põhjalikuks uurimiseks ning õigeaegseks ja tulemuslikuks lahendamiseks. Kui ühine koostöökomitee ei suuda olukorda lahendada, võib ta anda selle küsimuse üle ühisele ministrite komiteele kiireks läbivaatamiseks.
6. a) Kui ühine ministrite komitee ei suuda eriti kiireloomulise juhtumi puhul olukorda lahendada, võib kumbki lepinguosaline otsustada käesoleva lepingu sätete kohaldamise peatada. Liidus eeldaks peatamine ühehäälsel otsust. Kanadas teeks peatamise otsuse Kanada valitsus kooskõlas riigi õigus- ja haldusnormidega. Üks lepinguosaline teatab otsusest teisele lepinguosalisele viivitamata kirjalikult ja kohaldab otsust lühima ajavahemiku jooksul, mida on vaja, et lahendada probleem mõlemale lepinguosalisele vastuvõetaval viisil.
- b) Lepinguosaliselised jälgivad pidevalt selle olukorra arengut, mis viis otsuseni ja mis võib õigustada muude asjakohaste meetmete võtmist käesoleva lepingu raamistikust väljaspool. Lepinguosaline, kes peatamist või muid meetmeid taotles, loobub nendest kohe, kui olukord seda võimaldab.

7. Lisaks tunnistavad lepinguosalisel, et inimõiguste ja massihävitusrclvade leviku tõkestamise põhimõtte eriti raske ja oluline rikkumine lõike 3 tähenduses võib olla ka ELi ja Kanada laiaulatusliku majandus- ja kaubanduslepingu lõpetamise põhjuseks vastavalt nimetatud lepingu artiklile 30.9.

8. Käesolev leping ei mõjuta ega piira lepinguosaliste vahel sõlmitud muude lepingute tõlgendamist või kohaldamist. Käesoleva lepingu vaidluste lahendamist käsitlevad sätted ei asenda ega mõjuta mingil viisil lepinguosaliste vahel sõlmitud muude lepingute vaidluste lahendamist käsitlevaid sätteid.

VII JAOTIS

LÕPPSÄTTED

ARTIKKEL 29

Julgeolek ja teabe avalikustamine

1. Käesolevat lepingut ei tõlgendata nii, et see võiks kahjustada liidu, liikmesriikide või Kanada õigus- ja haldusnorme, mis käsitlevad üldsuse juurdepääsu ametlikele dokumentidele.
2. Käesolevat lepingut ei tõlgendata nii, et see kohustaks lepinguosalist jagama teavet, kui ta leiab, et sellise teabe avalikustamine on vastuolus tema peamiste julgeolekuhuvidega.

ARTIKKEL 30

Jõustumine ja lõpetamine

1. Lepinguosalised teavitavad teineteist, kui nad on viinud lõpule käesoleva lepingu jõustumiseks vajalikud sisemenetlused. Käesolev leping jõustub viimase teatamise kuupäevale järgneva kuu esimesel päeval.

2. Olenemata lõikest 1 ja kooskõlas oma sisemenetluste ja õigusaktidega kohaldavad liit ja Kanada käesoleva lepingu teatavaid osi kuni lepingu jõustumiseni ajutiselt kooskõlas käesoleva lõikega.

Ajutist kohaldamist alustatakse sellele kuupäevale järgneva teise kuu esimesel päeval, mil liit ja Kanada on edastanud teineteisele teate järgmise kohta:

- a) liit – vajalike sisemenetluste lõpuleviimine ja lepingu ajutiselt kohaldatavate osade loetelu ning
- b) Kanada – vajalike sisemenetluste lõpuleviimine ja lepingu ajutiselt kohaldatavate osadega nõustumise kinnitus.

3. Kumbki lepinguosaline võib teisele lepinguosalisele kirjalikult teatada oma kavatsusest käesolev leping denonsseerida. Denonsseerimine jõustub kuue kuu möödumisel teatamisest.

ARTIKKEL 31

Muutmine

Lepinguosalised võivad käesolevat lepingut muuta kirjaliku lepinguga. Muudatus jõustub selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kuupäevale, mil lepinguosalised on üksteisele teatanud kõigi muudatuste jõustumiseks vajalike sisemenetluste lõpuleviimisest.

ARTIKKEL 32

Teated

Lepinguosalised esitavad kõik artiklite 30 ja 31 kohased teated Euroopa Liidu Nõukogu peasekretariaadile ning Kanada välis-, kaubandus- ja arenguministeeriumile või nende õigusjärglastele.

ARTIKKEL 33

Territoriaalne kohaldamine

Käesolevat lepingut kohaldatakse ühelt poolt nende territooriumide suhtes, kus kohaldatakse Euroopa Liidu aluslepinguid aluslepingutes sätestatud tingimustel, ja teiselt poolt Kanada suhtes.

ARTIKKEL 34

Lepinguosaliste määratlus

Käesolevas lepingus tähistab mõiste „lepinguosalised” ühelt poolt Euroopa Liitu või selle liikmesriike või Euroopa Liitu ja selle liikmesriike vastavalt nende pädevusele ning teiselt poolt Kanadat.

Käesolev leping sõlmitakse kahes eksemplaris bulgaaria, eesti, hispaania, hollandi, horvaadi, inglise, itaalia, kreeka, leedu, läti, malta, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, slovaki, sloveeni, soome, taani, tšehhi ja ungari keeles, kusjuures kõik tekstid on võrdselt autentsed.

SELLE KINNITUSEKS on nimetatud täievolilised esindajad käesolevale lepingule alla kirjutanud.